

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา
2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. วิธีการสุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่ง ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา สื่อสิ่งพิมพ์ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ได้รับแบบสอบถาม ซึ่งมีที่พักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 ครัวเรือน

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรเป้าหมายสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 802,134 ครัวเรือน (กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง, 2553) จาก 32 อำเภอ

2. ขนาดของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน

เนื่องจากครัวเรือนที่ศึกษามีจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการของ Taro Yamane (อ้างถึงใน ประคอง กรรณสูตร, 2542: 10-11) เพื่อหาจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนทั้งหมด โดยได้กำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิดระหว่างค่าจริงและค่าประมาณร้อยละ 0.05 ตามสูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่ n = จำนวนขนาดตัวอย่างครัวเรือนที่ต้องการ
 N = จำนวนประชากรของครัวเรือนทั้งหมด
 e = ค่าความคลาดเคลื่อน (0.05)

แทนค่าสูตร $n = \frac{802,134}{1 + 802,134(0.05)^2} = 399.80$ หรือ 400 ครัวเรือน

เนื่องจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองและเขตชนบทมีรูปแบบการดำรงชีวิตตลอดจนปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน จึงแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 2 เขต คือในเขตอำเภอเมืองและเขตอำเภอรอบนอกหรือเขตชนบทในจังหวัดนครราชสีมา การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในแต่ละเขตจะใช้วิธีการกำหนดอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional) ดังตาราง 3-1

ตาราง 3-1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือน จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย

เขตที่อยู่อาศัย	ประชากร (ครัวเรือน)	สัดส่วน	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
เขตอำเภอเมือง	180,153	22.46	90
เขตชนบท	621,981	77.54	310
รวม	802,134	100.00	400

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยมีลำดับขั้น ดังนี้

1. เขตอำเภอเมือง จะทำการสุ่มตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรที่ใช้ในการศึกษามาร้อยละ 20 ของตำบลที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง (เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเหมาะสมกับจำนวนประชากรจำนวนมากและมีพื้นที่กว้าง) นั่นคือ ในเขตอำเภอเมืองมีทั้งหมด 25 ตำบลจะสุ่มมา 5 ตำบล โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่คืนมา 5 ตำบล และในแต่ละตำบลจะสุ่มตัวอย่างครัวเรือนอย่างเป็นสัดส่วน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละตำบลรวมเป็น 90 ครัวเรือน ดังตาราง 3-2

ตาราง 3-2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จำแนกตามตำบล

เขตอำเภอเมือง	ประชากร (ครัวเรือน)	สัดส่วน	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
ตำบลโพธิ์กลาง	10,121	35.84	32
ตำบลหนองจะบก	4,643	16.44	15
ตำบลปรุใหญ่	3,940	13.95	13
ตำบลหมื่นไวย	4,489	15.90	14
ตำบลบ้านเกาะ	5,047	17.87	16
รวม	28,240	100.00	90

หลังจากทำการสุ่มพื้นที่ได้แล้ว ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะสุ่มครัวเรือนในแต่ละตำบล โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ทั้งนี้เพราะประชากรมีจำนวนมาก และมีพื้นที่กว้าง

2. เขตอำเภอรอบนอกหรือเขตชนบท จะดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มอำเภอจากรายชื่ออำเภอทั้งหมด 31 อำเภอ (ไม่รวมอำเภอเมือง) โดยสุ่มมา ร้อยละ 20 ของอำเภอทั้งหมด นั่นคือ จะสุ่มมา 6 อำเภอ และในแต่ละอำเภอกำหนดจำนวนตัวอย่าง ครัวเรือนอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละอำเภอรวมเป็น 310 ครัวเรือน ดังตาราง 3-3

ตาราง 3-3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือน จำแนกตามเขตอำเภอ

เขตอำเภอ	ประชากร (ครัวเรือน)	สัดส่วน	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
อำเภอบัวใหญ่	21,823	9.49	29
อำเภอบึงสามพัน	35,006	15.22	47
อำเภอปากช่อง	78,114	33.96	105
อำเภอพิมาย	35,725	15.53	48
อำเภอโนนไทย	18,908	8.22	26
อำเภอสีคิ้ว	40,442	17.58	55
รวม	230,018	100.00	310

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มตำบลจากอำเภอที่สุ่มมาได้ในขั้นแรก ร้อยละ 20 ของตำบลในอำเภอ นั้นๆ

ขั้นที่ 3 ทำการสุ่มครัวเรือนในแต่ละตำบลที่สุ่มมาได้ในขั้นที่สอง โดยแต่ละตำบล จะสุ่มตัวอย่างครัวเรือนอย่างเป็นสัดส่วน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละตำบล รวมทั้งสิ้น 310 ครัวเรือน ดังตาราง 3-4

ตาราง 3-4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนในเขตอำเภอรอบนอก จำแนกตาม ตำบล

เขตอำเภอรอบนอก	ตำบล	ประชากร (ครัวเรือน)	สัดส่วน	กลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
อำเภอบัวใหญ่	โนนทองกลาง	2,045	53.03	16
	ห้วยยาง	1,741	46.97	13
	รวม	3,786	100.00	29
อำเภอปักธงชัย	ตะคุ	3,687	36.16	17
	สะแกราช	2,456	24.09	11
	ตะขบ	4,054	39.76	19
	รวม	10,197	100.00	47
อำเภอปากช่อง	หนองสาหร่าย	14,690	79.08	83
	คลองม่วง	3,886	20.92	22
	รวม	18,576	100.00	105
อำเภอพิมาย	โบสถ์	4,707	76.85	37
	ท่าหลวง	1,418	23.15	11
	รวม	6,125	100.00	48
อำเภอโนนไทย	โนนไทย	3,785	74.68	19
	ค้ำพลู	1,283	25.32	7
	รวม	5,068	100.00	26
อำเภอสีคิ้ว	มิตรภาพ	4,952	41.38	23
	ลาดบัวขาว	7,014	58.62	32
	รวม	11,966	100.00	55
รวมทั้งสิ้น	-	-	-	310

เมื่อทำการสุ่มพื้นที่ได้แล้ว ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะสุ่มครัวเรือนโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เช่นเดียวกับเขตอำเภอเมือง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2556

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิด โดยการศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไป
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน
- ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการออมของครัวเรือน
- ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

2) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จะใช้วิธีหาความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการนำแบบสอบถามฉบับร่างหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและโครงสร้าง โดยเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการ เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมถูกต้องด้านภาษา เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามโดยการใช่วิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น จำนวนทั้งสิ้น 400 ครัวเรือน โดยแบ่งเป็นครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จำนวน 90 ครัวเรือน และครัวเรือนในเขตอำเภอรอบนอกหรือเขตชนบท จำนวน 310 ครัวเรือน

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสารข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานและวารสารเศรษฐกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) for Windows ซึ่งได้เลือกใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดค่าเฉลี่ยและการกระจายของข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบตาราง พร้อมกับการพรรณนาประกอบ

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดการออมภาคครัวเรือนในจังหวัดนครราชสีมา โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำเอาทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบสมการ ในรูปฟังก์ชันการออม ดังนี้

$$S = a_{i0} + a_{i1}Y + a_{i2}X_1 + a_{i3}X_2 + a_{i4}X_3 + a_{i5}X_4 + a_{i6}X_5 + a_{i7}X_6 + e_i$$

โดยที่ S	=	เงินออมของครัวเรือน (บาท/เดือน)
Y	=	รายได้ของครัวเรือน (บาท/เดือน)
X ₁	=	ขนาดของครัวเรือน (คน)
X ₂	=	จำนวนผู้พึ่งพิง (คน)
X ₃	=	อายุของหัวหน้าครัวเรือน (ปี)
X ₄	=	ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน
		โดยกำหนดให้ 1 = ไม่ได้ศึกษา
		2 = ต่ำกว่าประถมศึกษา
		3 = ประถมศึกษาปีที่ 6
		4 = มัธยมศึกษาปีที่ 3
		5 = มัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช.
		6 = อนุปริญญา / ปวส.
		7 =ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
X ₅	=	ทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน (บาท)
X ₆	=	การถือครองกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน
		โดยกำหนดให้ 1 = เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน
		2 = เช่า
e _i	=	ค่าความคลาดเคลื่อน
a _{i0}	=	ค่าคงที่ (Constant)
a _{i1} , a _{i2} , ..., a _{i7}	=	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ของตัวแปร Y และ X ₁ ถึง X ₆ ตามลำดับ
i	=	1, 2 โดย 1 แทนเขตอำเภอเมือง และ 2 แทนเขตชนบทหรืออำเภอรอบนอก